

Con Đường Ba Bậc

Vũ Hạnh

--- o0o ---

Ngày xưa, có một chàng trai mang nhiều tâm sự u uất về đời, một sớm lên đường đi tìm Sự Thật.

Anh nghe ở ngôi đền nọ có vị đạo sĩ chân tu luyện được nhiều phép nhiệm màu, thông đạt nhiều lẽ tinh vi huyền diệu bèn quyết tìm đến cầu học. Đường đi muôn nỗi khó khăn nhưng nhờ chí người sắt đá nên không quản ngại hiểm nghèo. Từ chân trời xa, một hôm, đền Thiêng lồ lộ hiện ra, uy nghi, rạng rỡ. Lòng người trai trẻ bừng lên bao nỗi hân hoan.

Tìm đến biệt phòng đạo sĩ, anh quỳ mọp dưới chân người :

- Thưa thầy, kẻ hèn này từng ngưỡng mộ uy danh của thầy, tin tưởng ở phép nhiệm màu của đạo, nên từ xa xôi muôn dặm đến đây để cầu mong thầy chỉ cho con đường đi tìm chân lý.

Đạo sĩ bảo rằng :

- Cửa đền không hẹp với ai, lòng đền rộng chứa mọi người. Con đường chân lý xuất phát từ nơi đền Thiêng. Ấy vì Sự Thật bắt đầu tìm thấy bằng sự tin yêu và lòng trân trọng. Từ đây cho đến chót đền, con đường chia làm ba bậc : Bậc nhất của sự Khổ Hạnh, bậc nhì của lòng Vô Tư, bậc ba của tình Nhân Ái. Ba bậc dạy rằng : Không chịu dày công khổ nhọc để biết rõ đời, không rút bỏ được riêng tư để xét sự vật, không thiết tha vì thương người mà đời Sự Thật thì không bao giờ tìm thấy Sự Thật. Sự Thật là của mọi người, nhưng phải được tìm đến bằng con đường ba bậc.

Người trai khôn xiết vui mừng, vội hỏi :

- Thưa thầy, vậy Chân Lý hiện ở trên chót đền ?

Đạo sĩ ôn tồn đáp lại :

- Chính thế. Ta biết chắc rằng đi đến cuối cùng bậc ba, ở nơi chót vót đền Thiêng, sẽ gặp tượng thần Chân Lý. Tượng ấy thế nào, ta chưa biết được, vì ta mới đi khỏi đường Khổ Hạnh và vừa xong bậc Vô Tư. Khó nhất là bậc thứ hai vì gạt bỏ được tư ý là điều hết sức nhọc nhằn đối với mỗi người. Còn qua đoạn đường cuối - đoạn đường Nhân Ái - sẽ chiêm ngưỡng được Chân Lý huy hoàng, nhưng đường Nhân ái khá gần mà cũng khá xa, bởi con người thường lầm lạc yêu mình với yêu kẻ khác, nên chỉ cách khoảng ba mươi bước nữa mà ta vẫn chưa thoát khỏi những nỗi lụy phiền.

Đạo sĩ lại tiếp :

- Hiện nay trong đền có vô số người tìm học. Có kẻ xong bậc thứ nhất, có kẻ đang bước lên bậc thứ hai, có kẻ loay hoay khỏi sự đầu, và biết bao kẻ thối lui, trở về, chối từ tìm hiểu, vì không còn đủ thiết tha để mà chịu đựng bao nhiêu thử thách đang đợi chờ mình. Cửa đền vẫn luôn rộng mở, con hãy tìm lối mà đi.

Chàng trai bắt đầu bước lên con đường Khổ Hạnh để cảm thông những nỗi khổ người đời. Với anh, từ đây cảnh sắc chung quanh đã có đổi thay. Tiếng khóc, lời reo, nước mắt, nụ cười cũng đượm vẻ gì khác lạ hơn xưa. Anh không tiếp xúc sự vật bằng các giác quan hời hợt mà bằng rung động từ trong não tủy, thấy được chiều rộng, chiều sâu và cả chiều cao của mỗi âm thanh, càng ngày như

gần gũi hơn được với loài người.

Nhưng vào mỗi sớm, nhìn lên đỉnh đền chót vót, anh thấy đường đi quá sức xa vời. Lòng anh không định nên đường ba bậc tuy ngắn mà dài mênh mông. Anh nhìn những bức tường ngăn cùng những bậc cấp cheo leo và muốn rút ngắn đoạn đường. Một hôm, anh bỗng nảy ra một ý ...

Thừa một đêm trăng lạnh lẽo, anh đã dùng dây leo tường.

Vốn quen luyện tập từ nhỏ nên anh không mất bao nhiêu công phu để vượt qua những tường dày lởm chởm, cheo leo. Lên cao, nhìn xuống, anh thấy mình làm được một kỳ công. Khi đến được chót vót đền thì trăng về khuya, rọi dài hình bóng anh trên vách đá như một con người to lớn dị thường. Anh tự thấy mình xa cách hẳn với loài người và cao hơn cả mọi vật. Anh tự nhủ rằng: " Đi tìm Sự Thật không phải chỉ có một đường ba bậc. Với óc thông minh, với lòng dũng cảm và trí quyết đoán, ta vẫn tìm được Chân Lý mau chóng hơn là mọi người ".

Anh bước vào đền, nơi đặt tượng thần Chân Lý. Đi giữa đêm khuya, trên chôn thượng tầng im lặng, dọc theo các dãy hành lang hun hút gió lạnh, anh chỉ thấy bóng của mình lủi thủi bên cạnh, chỉ nghe chân mình vang trên sân đền gây những âm hưởng dị kỳ.

Anh vào bên trong, cảm thấy như mỗi bước đi dội lại một sự tịch mịch nặng nề. Khi mảnh trăng khuya khuất hẳn ngoài đền, anh thấy rung động, nhưng kiêu hãnh về kỳ công của mình khiến anh dẹp hết ý nghĩ lo âu. Anh lại tự nhủ : " Bây giờ chỉ còn Ta và Sự Thật ". Tượng thần Chân Lý chỉ ở sau cánh cửa kia. Và anh lại gần, thu hết can đảm để xô cửa vào ... Bỗng anh rú lên một tiếng thất thanh.

Một hình tượng thật kỳ quái, to lớn lạ thường, đỏ tươi sắc máu trợn trừng cặp mắt nhìn anh, phóng tỏa muôn ngàn tia lửa. Chiếc miệng há hoác, như một huyết sâu thăm thẳm xông mùi khí nặc nồng, với hai vành môi mấp máy chừng muốn nuốt lấy muôn ngàn sinh thể. Hơi thở từ trong lỗ mũi khinh khật tuôn ra, vang rền, như là sấm chuyển rồi biến dần thành đủ loại âm thanh hỗn loạn như tiếng thét gào, những lời nguyện rủa, văng vẳng mơ hồ như đến từ trong quá khứ muôn xưa, vọng về tương lai nghìn thuở. Và khuôn mặt tượng biến hiện sắc màu chớp nhoáng ; như sự tang thương của những cảnh đời.

Người trẻ tuổi khiếp đảm đến cùng độ, hai tay vội ôm lấy mặt, tưởng máu cạn chảy trong người, cố gắng chạy ra khỏi đền trên đôi chân muốn rời rụng, luống cuống húc đầu vào các cột đá, vấp trên bậc cửa, ngã trên nền gạch, nhưng sự kinh hoàng quá độ đã khiến anh phải ngượng dậy tìm cách thoát thân .. Anh bám vào tường, tìm sợi dây leo, vội vàng tụt xuống. Nhưng vì vội vàng, anh rơi từ nơi vách cao xuống dưới chân đền.

Mờ sáng hôm sau, ở dưới chân đền, người ta tìm thấy xác anh cứng lạnh, nét mặt còn co rúm lại trong vẻ hãi hùng.

Đạo sĩ trầm ngâm đứng nhìn kẻ đã vĩnh viễn giã từ cõi sống, rồi quay bảo những học trò : " Đây là kẻ không muốn tìm Sự Thật bằng con đường chính. Y đã theo con đường tà, vì cho rằng con đường ấy mau hơn và chỉ có tài năng mới giúp cho y toại nguyện. Y đã quên rằng cái tâm mới là chính yếu trong mọi tìm kiếm trên thế gian này.

Cái tâm đã chính, tài năng sẽ là chiến công, thành tích rõ ràng. Cái tâm đã tà, tài năng chỉ là thủ đoạn, mưu mô hèn hạ. Kết quả tìm thấy là một sự thật gớm ghiếc làm y khủng khiếp đến phải hủy diệt đời mình. Các con hãy ghi nhớ lấy : Sự Thật tốt đẹp, Sự Thật an ủi và nâng cao được lòng người chỉ có thể đến bằng con đường ba bậc, là điều Khổ Hạnh, là sự Vô Tư, là Lòng Nhân Ái. Kẻ nào không chịu đi bằng ngã ấy mà muốn dùng những mưu mô, thủ đoạn, đàn áp, phỉnh lừa thì phải

chịu sự hủy diệt thảm khốc. Đó là những kẻ bá đạo lấy xương máu người lập nên ngai vàng, những lớp gian thương dùng óc xảo trá xây nên sự nghiệp, những bọn tham nhũng tìm đến giàu sang bằng lối cửa quyền và sự trăn lột, những hạng chỉ muốn đi con đường tắt làm bằng lừa lọc, nguy trang, cốt sao thỏa mãn riêng mình mà không lường đến những sự trừng phạt của đời luôn đợi chờ mình ở những bước ngoặt ".

Đạo sĩ ngừng lời, đảo đôi mắt còn sáng rỡ nhìn chăm vào đám đệ tử vây quanh, rồi nghiêm nghị bảo :

- Từ lâu ta đã nhắc nhở các con điều đó, bây giờ đây là chứng cứ hiển nhiên. Hãy đem chôn xác của y ở trước cửa đền, đồng thời tạc trên mộ y nét mặt kinh hoàng, khủng khiếp của kẻ tìm gặp Sự Thật bằng lối tà tâm để làm gương cho bao nhiêu kẻ khác.

Nhà văn Vũ Hạnh

(Dựa theo một ý của Văn hào Schiller)